

VƏTƏN ƏTİRLİ " VƏTƏN KİTABI"

Bütün çətinliklərinə baxmayaraq Vətən üçün, torpaq üçün fədakarlıq edən, bu gün də canından, qanından keçməyə hazır qocaman döyüşçülərdən olan Hacı Əkbər Rüstəmovun adı Vətən yaşadığıca, torpaq durduqca dillərdən düşməyəcək. Çünki bütün ömrünü: gəncliyini də, qocalığını da doğulub boya-başa çatdığı Vətəninə - Ağdama həsr edən Hacı Əkbər Rüstəmov ikielli döyüşüb düşmənlə. Unudulması deyil. Bir əlində silah olub, bir əlində qələm. Döyüşəndə döyüşüb, döyüşməyəndə qələmi əlinə alıb, gücünü sözə verib silahla anlada bilmədiklərini sözlə anlatmağa çalışıb. Soyuq səngərlərdə keçən ağır günlərini, Vətən itkisindən doğan kədərini, qəlbine sığmayan Vətən həsrətini və yanğısını kağızlara köçürüb, sətirlərə düzüb anban, sözbəsöz. Yanan ürəyinin alovunu bu cür söndürməyə, ovutmağa çalışıb. Qələbə qazanmaq əzmində ola-ola torpaqları itirməyi, yurdsuz qalmaqı özünə sığışdırmayıb. Barışa bilməyib didərginlik köçkünlük həyatı ilə.

Ağdamın sayılıb seçilən oğullarından olan Hacı Əkbər Rüstəmov Vətəninə - Ağdamdan uzaqda olsa da, ruhən qopmayıb o torpaqlardan. Vətənsiz yaşadığı müddətdə bir həmdəmi, bir sirdaşı olub həmişə. Vətən. Üzünü ona tutub, qəlbindəkiləri ona anladarkən, duyacağına əmin olub.

Hacı Əkbər Rüstəmov müəllifi olduğu "Vətən kitabı"nda da Vətən nisgilini, Vətən sevdasını özünəməxsus bir dillə, ağrılı-acılı ürəklə ifadə etmişdir. Başqa sözlə desək, Vətən həsrətindən, Vətən sevgisindən yığılaraq bu kitab. Sizə adi görünməsin. Öz sağlamlığını, rahatlığını, övladını Vətənə qurban vermiş bir döyüşçünün həyat manifestidir bu kitab. Hər səhifəsində qocaman döyüşçünün qəlb çırpıntıları, həyəcanı, sevgisi bizi bir daha o torpaqlara, o illərə aparıb çıxarır. Müəllifin dili ilə o gözəllikləri - Vətənlə günləri bir daha duymağa vadar edir.

Yeri gəlmişkən, kitabın adı da təsadüfi seçilməyib. Barıt qoxusu, müharibə ovqatı duyulan gündəliyi vərəqlədikcə bunun bir daha şahidi olurdu. Hər səhifəsindən, hər sətrindən, hətta hər sözündən, hər hərfindən belə Vətən qoxusu gəlir. Xoş bir Vətən ətri vurur bizi. Oxuduqca da Vətənin qoxusu ruhumuza hopur, qulaqlarımızda cingildəyir Vətənin səsi. Sanki bizə: "Gəl, gəl", - deyir.

Səhifələr çevrildikcə bu qədər dərdi, ağrını həm cismən, həm də mənən yaranmış bir döyüşçü qəlbini necə daşıya bildiyinə təəccüb edərsən. Övvəldən sona qədər torpaq, Vətən, yurd, elim, obam deyib inləyir müəllif. Bir qəlbən daşıya biləcəyi yük deyil bu. Bəlkə, elə ona görə də sətirlərə daşınıb bu nisgil, nələ, bu üzüntü. Buz kimi səngərlərdə keçən ömür, ürək ağrısı ilə qələmə alınmış his-

slər, duyğular... Nələr yoxdur bu gündəlikdə.

İrəlilədikcə Vətən üçün ölümə hazır olan döyüşçü ilə bir də ata kimi, el ağsaqqalı kimi qarşılaşıırıq. Övladlarını Vətən yolunda qurban verən ata. Üzünü hələ gələcəyindən, şəhidliyindən xəbərsiz oğlu Sənanın təmsalında Vətən oğullarına tutur, bu yolla hər atanın cəsarət edib ürəyinə belə gətirə bilmədiyi arzuları dilinə gətirir:

"Yadda saxla ki, insan Vətənsiz qalanda gözündən ağlamasa da, daim içindən ağlayır. Vətən oğlu olmağa çalış, mənim oğlum. Vuruş, vuruş ki, düşmən mənim gücümü - Vətənin qeyrətini görsün. Vuruş ki, Millət sənə oğul desin... Şəhid olsan, bütün Vətənin oğlu olacaqsan, qazi olsan - təkəcə mənim".

Vətənin varlığı ilə nəfəs alan bir döyüşçü atadan ancaq bu sözləri eşidə bilərdi övladları.

Vətən yolunda övlad itkisi yaşasa da, dediyindən, yolundan dönmür, digər iki övladı və övlad dediyi tələbələri, el oğulları ilə yoluna davam edir. Onları da, özünü də qurban verməyə hazırdır. "Təki Vətən yaşasın!"

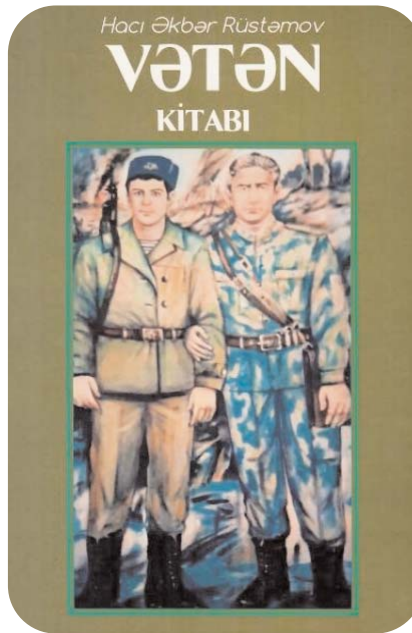
Yurddaşımızın qəlbindəki sonsuz Vətən məhəbbəti bizi heyran edir. Ancaq kitabda toplanan və müxtəlif illərə aid olan qeydlərdən, məlumatlardan, müəllifin duyğularını ifadə edən sətirlərdən, onun haqqında söylənilən fikirlərdən aldığımız təəssürat bununla bitmir.

Kəndlərimizin, şəhərlərimizin təcavüzə məruz qalması, əhalimizin pərən-pərən düşərək didərginə, köçkünə çevrilməsi narahatlığı daha da artırır. Təkcə Ağdam yox, elə Xocalı, Şuşa və digər ərazilərimizin düşmən əlinə keçməsi qəzəbləndirir müəllifi. Gah özünü qınayır, gah dostlarını, gah zamanəni, gah da Azərbaycan həqiqətlərinə göz yuman bütün dünyanı.

"Gördüklerim sarsıtdı məni", "Qocalıq aram-aram", "Malibəyli, Quşçular, ardınca Qaradağlı, daha sonra Xocalı" adlı parçalarda Xocalının itirilməsinə soyuq-qanlılıqla yanaşa bilməməsi təsirli bir dillə ifadə olunmuşdur. O gecə gördüyü vəhşilik onu sarsıdır. "İnsanlığın məhv olduğu gecədir, bu gecə", - deyən Hacı Əkbər Rüstəmovun fəryadı, naləsi bu günümüzə gəlir çatır. "Bu günü heç vaxt unutmayaq", - deyir. Yüzlərlə xocalılığın xilas edilməsində köməyini əsirgəmir.

Hələ Şuşanın - o nazlı gəlinin itirilməsindən bəhs edən sətirlərdə isə acı bir təəssüf hiss edirik. "Qalx ayağa!", "Şuşanın dağları başı dumanlı", "Yurd yerlərimin tacı Şuşa" kimi yazılarda müəllifin Şuşanın işğalı ilə bağlı və Şuşasız keçən günlərdə çəkdiyi iztirabların sanki canlı şahidinə çevrilir. Amma qəhrəman döyüşçünü heç vaxt ruhən yenilən görmürük. O bu itkilərlə barışmır. Əldə silah həzirdir. Dostlarını, yoldaşlarını, tələbələri-

ni, bir sözlə - qeyrətli el oğullarını Vətənə azad etməyə çağırışı isə ürək ağrıdır. Şuşa üçün, Xocalı üçün haray çəkərkən daha bir zərbə alır məğrur qəhrəmanımız. Sənanını qurban verdiyi Vətəni - Ağdamı xəyanətə, özbaşınalıq kimlərsə ambisiyalarına qurban gedir. Bu itkini heç cür qəbul edə bilməyən Vətən oğlunun səsi dağlara, daşlara düşür, onları lərzəyə gətirir, ancaq buza dönmüş vicdanları oya-

da bilmir. Beləcə, 27 il Vətəndən uzaqlarda Vətənin yanğısını, səmasını bürüyən tüstüsünü seyr etməklə keçir ömür.

"Vətəndən məktub", "Görüşünə gəlmək istəyirəm, Vətən", "Mütləq gələcəyik, Vətən!", "Mən həmişə sənənləyəm!", "Həyatım mənim - Ağdamım, Qarabağım, bütöv Azərbaycanım!", "Cəhənnəmə dönmüş, cənnətim - Ağdamım!", "Xatirələr qoynunda...", "Ö görünən Ağdamdır", "Ağdamın küsəyən gülü", "Ağdama bahar gələndə" və s. bu tip parçalarda isə Ağdamın işğal günlərindən və müəllifin Ağdamla bağlı xatirələrindən bəhs edilir.

Lakin oxuduğumuz sətirlərdən aydın olur ki, bu illəri ömründən hesab etmir. Səngərlərdə ömür fəda edən Əkbər müəllim dörd divar arasına sığa bilmir. Elə ona görə tez-tez Ağdam-Bakı yollarında görünür. Gah yetişən yeni nəslin Vətənə biganə böyüyəcəyindən, dedəbaba torpaqlarını tanımayacaqları, unudacaqları qorxusundan doğan bir narahatlıqla, təşvişlə nəvələri ilə Ağdam kəndlərində, gah da tək-tənha düşmən girovluğunda qalan Ağdamla dərcləşən görüşük onu.

Bir də ömrünün ahlı çağlarını yaşayan müəllifin bir qorxusu diqqətimizi cəlb edir. Vətən torpaqlarına qovuşa bilmədən bu dünyadan köç etmə qorxusu. Yox, Yox. Fikirləşməyin ki, ruhdan dü-

şüb, inamını itirib. Əsla! Ruhdan düşməyib. Torpaqların alınacağına əmin deyil. Amma ömrün vəfa edəcəyinə əmin deyil. Onu narahat edən suallar ard-arda düzülüb hər gün cavab tələb edir ondan. Görəsən, elə bir gün gələcəkmi ki, əldə silah yenidən Vətənə son xidmətimi, son borcumu verim? O gün gələcəkmi? O günü görəcəyəmmi? Yoxsa bu dünyada ömrümü bir didərgin kimi başa vuracaq, doğma Vətənəmə həsrət dünyadan köçəcəyəm? Onu narahat edən bu sualların cavabı isə nəhayət ki, tapılır. 27 ildən sonra o gün gəlmiş, səfərbərlik elan edilmiş. müharibə başlamışdı.

Vətən müharibəsində iştirak etmək arzusunu müəllif belə ifadə etmişdir: "Mən də özüm bir əsgər bilərəm. Düzdür, getdim, müraciət etdim, amma yaşım çox olduğuna görə götürmədilər. Üç oğlumla döyüşmüş biri kimi yenə də özümü orada hiss edərdim".

Hacı Əkbər Rüstəmovun bir neçə sətirini təqdim etdiyimiz "Mən həmişə deyirdim ki, bu, Vətən müharibəsidir" başlıqlı yazısı elə əhval-ruhiyyə baxımından da digər hissələrdən fərqlənir. Bu parçada biz xəyalımızda canlandırdığımız qaşqabaqlı, üzündən dərd, kədər yağan bir insanın xəyalən də olsa, cəhənnəsinə necə işıqlandığını hiss edər, gözələrinin güldüyünü də duya bilir. Çünki o artıq arzusunə çatmış, Ağdama geri dönmək üçün bir işartı görmüşdü.

Kitabın son bölümünə Sarvan Şamiloglunun, Milli Məclisin deputatı Aqil Abbasın Əkbər müəllim haqqında məqalələri də daxil edilmişdir. Döyüşçünün bədii portretini isə Aqil Abbasın qələmində daha yaxşı duyur və anlayırıq. Dostuna və müəlliminə maraqlı arzusu da yaddaşımıza əbədi həkk olur, orijinallığı ilə yadda qalır. Demək ki, tələbəsi, A. Abbasın elə özünün dili ilə desək, dostu onu qəlbən duyan, anlayan adamdır. Ürəyindən keçənləri bilir və dilinə gətirir, onun özünə arzuladığını arzulayır:

"Səni övladların, nəvələrin, şagirdlərin, toy-bayramla Ağdamdakı Qarağacı qəbiristanlığında dəfn eləsinlər. Başdaşına ad da yazmaq lazım deyil, elə Müəllim yazmaq kifayətdir".

Bu arzudan heç altı ay keçmir ki, Ağdam və digər torpaqlarımız işğaldan azad edilir.

Ağdam kəlməsi dilindən düşməyən Əkbər müəllim bu gün Ağdamlı günlərinin sevinicini yaşayır kədər qarışıq olsa belə. Bu sevinc qarışıq kədər isə ürək yanğısı ilə "Mən oradan - oraldan eyy, Ağdamdan gəlirəm!" adlı parçada əks olunmuşdur.